PRÓBAÉRETTSÉGI

2003. május-június

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

KÖZÉPSZINT

JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ

Kiss Árpád OKSZI
Országos Közoktatási Szolgáltató Intézmény
Vizsgafejlesztő Központ

OKÉV
Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre.

Körközép

A táncolók kézen fogva lépegetnek körbe-körbe, finoman szökellnek, ringanak. Középen a földön gyertyák, lángjuk meg-meglobban a szoknyák szelétől. A lépések egyszerűek, a ritmus intenzív, a dallam magával ragadó. Van, aki tűzpiros ruhában suhog, van, ki farmerbe-pólóba öltözött, szigorú rakott szoknyában lépdel egyikük, ezüstcipellő van a másik lábán, fekete harisnyában szökell a miniszoknyás lány. Lányok és asszonyok, húszévesek és harminc- és negyven- és ötvenévesek. Két férfi is táncol a körben.

Balázs Katalin halk, de határozott szavakkal vezeti a körtáncot: „Ez a történet a bölcsről és a bolondról szól. A bölcs nagy lépést tesz előre, így, és felemeljük a kezünket, örvendezünk. De most jön a bolond, nézzük csak, milyen kacskaringós utat jár be, így lép: kettő előre, kettő hátra, nem lát semmit, fordul, keresztbe lép, és lám a végén ő is örvendezik."

Dinamikus örmény zene hangzik, melyre Bertrand lovag útját járják – „jobb, bal, jobb, szőlőindalépéssel haladunk, és ballal toppantunk kettőt" –, aki Antiochiában, kanyargós sikátorokban keresi a csodaszép hercegnőt. Vajon megtalálta szíve hölgyét a lovag, vagy csak ábrándképet kergetett? – kérdezi a tánc végén Katalin.

Ma na vu a tánc neve, amellyel izraeli népzenére biblikus gondolat kel életre: „Mily szép e lépte fenn a hegyeken annak, ki jó hírt hoz a békéről, örömről és szabadulásról."

Majd arab dallamok következnek, aztán *Bonnie Dawson* énekére és tangóharmonikájának különös „lélegző" hangjára egy rejtély nyomába erednek: éjszakai csónakos furcsa lélegzést hall, nem tudni, ember vagy állat van a közelében, ám amikor kivilágosodik, csak a víz veszi körül.

Jönnek a táncok egymás után, és köztük csöndek: a táncolók mozdulatlanul állnak. Majd újra átadják magukat az egymondatos történetek hangulatának, a zenének, a lépések ritmusának. Van, aki szinte lebeg, van, aki minden lépést pontosan lép, nem téveszt, van, aki után mellé-mellétoppant. És mind mosolyog. Eltűnik a tornaterem szürkesége.

Most a kör megnyílik, az Alhambra-himnusz muzsikájára külön, egyedül mozognak, mindenki úgy, ahogyan éppen érez, amilyen mozdulatra vágyik. Van, aki csak hunyt szemmel ringatózik. Judit, aki a *Vakvagányok* című film óta ismertté vált, kicsit talán bátortalanul, de nagyon kecsesen táncol. Judit vak. Vajon honnan tudja, hogy szép-e egy mozdulat?

– Nem tudom, hogy szép-e – mondja a szünetben, miközben joghurtok, gyümölcsök, briósok kerülnek elő, s valaki finom házi süteményt kínál körbe. – Csak próbálok valamit … Eleinte még kifelé figyeltem, és arra gondoltam, mi van, ha nem szép, mit szólnak a többiek. De mióta rájöttem, hogy nem másnak táncolok, hanem magamnak, azóta belülről jön a mozdulat, és örömöm van a táncban.

Judit egyetemista, történelmet és antropológiát tanul, félévi dolgozatát a táncról írta. Andrea közgazdász, hastánccal, asztrológiával is foglalkozik, először vesz részt körtáncban. Azt mondja, máskor is eljön, mert itt feltöltődik. Eszter gyermekpszichológusnak készül, ő úgy érzi, egy mélyebb világba jut el a szakrális körtánc által. Ha képes lesz igazán megtanulni a táncot, talán a gyógyításban is alkalmazza majd. Egy másik Judit gyógymasszőr, de táncot is tart saját csoportjában. Számára a szakrális körtáncnak nincs vallásos jelentése, úgy gondolja, akár nemzetközi táncháznak is nevezhetnénk.

A szakrális körtánc mozgalomként indult világ körüli útjára a hetvenes években a skóciai Findhornból, egy spirituális közösségből – meséli a csoport vezetője, Balázs Katalin. Ma már minden kontinensen ismerik, és más-más módon ugyan, de mindenhol az életet ünneplik vele. Alapelemei is nemzetköziek, sokféle néptánc hagyományos lépéseinek kombinációi, gyakran leegyszerűsítve, a kezdők számára is követhetően. Mivel a táncok különböző kultúrkörből származnak, különböző vallásokhoz is kapcsolódnak. A szakrális körtánc nem egyetlen vallást, hanem azt a gondolatot képviseli, hogy minden ember és minden vallás ugyanazon forrás, ugyanazon kör középpontja felé tart. A kör maga mint szimbólum is fontos, hiszen mind a keleti világban, mind pedig a nyugati kultúrákban a középpont köré rendeződő formák dominálnak. És akkor még nem is beszéltünk a természetben gyakori körformákról.

Ami a zenét illeti, éppúgy táncolnak taizéi dalokra, görög és más népzenékre, mint klasszikus és mai zenére, vagy a sokszor csak néhány szótagból álló buddhista mantrák mormolására.

– A szünet nélkül ismétlődő mantra lecsendesíti az elmét, fókuszálja a kószáló gondolatokat, és segíti a befelé figyelést, ami elengedhetetlenül szükséges ehhez a tánchoz – mondja Katalin. – Itt a lelkiség és a spiritualitás ugyanolyan fontos, ha nem fontosabb, mint a lépések. Táncunkat ugyanakkor felfoghatjuk dinamikus meditációnak is, ahol a lépések és a zene segítenek minket a stressz oldásában, a feltöltődésben, önmagunk jobb megismerésében, és abban is, hogy képesek legyünk megérinteni egymást. Tehát hogy eljussunk önmagunkhoz, a másik emberhez és az élet értelméhez. A körtánc út a láthatón túli világhoz, és segít megtudni, miért vagyunk itt, és mi a dolgunk.

A körtáncmozgalom ősi gyökerekhez nyúlik vissza. Abba az időbe, amikor az emberek életét átszőtte a tánc, táncoltak olyan fontos események kapcsán, mint a születés, halál vagy szerencsés vadászat. Tánccal köszöntötték a napfelkeltét, és kértek esőt. A táncuk nem a közönségnek szólt. A szakrális tánc is maguknak a táncolóknak szól, és a foglalkozások is többnyire valami esemény, téma vagy olyan ünnep köré rendeződnek, mint karácsony, húsvét, gyertyaszentelő, boldog lányok és asszonyok ünnepe – ahogyan ők nevezik a nőnapot. De volt már téma az életút vagy a megújulás is, amit *Nagy Rita* diplomamunkájához táncoltak.

Rita több éve táncol. Pszichológiát tanul, ötödéves. A szakrális körtánc a szakdolgozatának témája. A tánc közben átélt szubjektív élmények és tartalom elemzése vizsgálódásának célja, hiszen ez egy olyan mozgalom, amely igen mély hatással van a lélekre. A másik kérdés, ami foglalkoztatja, hogy a körtánc hogyan hat a résztvevők hangulatára és lelkiállapotára.

A szakdolgozatomban vizsgálom a szorongás, depresszió szintjét a tánc előtt és után – mondja Rita. – Itt ugyan egészséges emberek táncolnak, de meggyőződésem, hogy kiegészítő terápiaként a szakrális körtáncot fel lehet használni a gyógyításban. Például egy depressziós, magányos embernek az, hogy beáll a körbe, és megérzi a jelen lévő egységet, és a többiekkel együtt mozog, biztosan segít abban, hogy életenergiái feléledjenek. Ezt támogatja a táncot vezető személy által teremtett elfogadó légkör is, a gyönyörű zenék, a bárki számára megtanulható egyszerű lépéskombinációk. Itt nincs megmérettetés, nem kell semminek és senkinek megfelelni. És még attól sem kell félni, hogy nem kérnek fel táncolni.

Rita úgy látja, hogy ez a tánc egyaránt erősíti a mindnyájunkban meglévő női és férfi oldalt. A lágy, ringatózó lépések a mai világban sajnálatosan hiányzó lágyságot hozzák ki a nőkből és a férfiakból egyaránt. Ugyanakkor minden foglalkozáson szerepel egy dinamikus blokk, ami pedig az aktivitást, a férfi oldalt erősíti a táncolókban. A lassú, meditatív táncok imaként hatnak, a gyorsak pedig felszabadítanak. Sokan mint önfeledt gyerekek adják át magukat a táncnak.

Sötétedik. A teremben hangsúlyosabbak a gyertyalángok. Halk zene szól. A táncolók lassan ringatóznak, átadják magukat a mozgásból kisugárzó leplezetlen és póztalan szeretetnek.

Simon Judit, Heti válasz 2002. 4.19.

FELADATOK

FIGYELEM! A JAVÍTÁSI KULCSBAN MEGFOGALMAZOTT ELVÁRHATÓ VÁLASZTÓL ELTÉRŐ, TARTALMILAG JÓ VÁLASZ ELFOGADHATÓ.

1. Mit jelenthet a cím? Mi a szerepe? Milyen viszonyban áll a szöveggel? 3-4 mondatban értelmezze az olvasottak tükrében!

A cím a körtánc fizikai alakjára és a kör szimbolikus jelentéseire (egység, közösség, valami egész, harmonikus stb.) utal. E jelentések a szöveg szerint különösen meghatározóak a szakrális körtáncban. A kör közepe – ahol egyébként a tánc közben nem áll senki – arra vonatkozik, hogy az egyes táncolók kerülnek a központba.

Figyelemfelkeltés, utalás/előremutatás a témára; a körtánc jellegének tömör, egyéni szóalkotású kifejezése. A középpont felé rendeződő forma.

A szöveg és a cím kölcsönös utal egymásra. A szöveg egésze utólagosan értelmezi a címet.

Megjegyzés: Mivel a szöveg egy nagy példányszámú hetilapban jelent meg, nem zárható ki az áthallás az ismert slágerre sem, bár a cikknek egyéb köze nincs az Edda együttes számának szövegéhez.

Adható pontszámok:

- tartalmilag megfelelő, pontos válasz: 6 pont
- részben jó válasz (pl. csak a kör szimbólumát fejti ki, csak a körtáncot írja le) 4 pont
- tartalmilag pontatlan, hiányos válasz: 2 pont

6 pont	

2. Mit jelentenek a következő szavak?

intenzív: erőteljes, élénk, átható	1 pont	
stressz: feszültség, túlterheltség, idegesség, feszültség	1 pont	
dinamikus: erőteljes, ritmusos, aktív	1 pont	
meditatív: töprengő, elgondolkodó, magába mélyedő, koncentráló	1 pont	

Egy jó válaszelem: 1 pont

3. Indokolja, miért különül el a nyitó és a záró bekezdés. Indoklásában elemezze, mi e két bekezdés stilisztikai és szerkezeti szerepe a szöveg egészében.

A nyitó és záró bekezdés nemcsak írásképben, de stilisztikailag is elkülönül a szöveg többi részétől. A szöveg *leíró* jellegű, a körtánc fontos elemeit, a táncosokat, a zenét és a környezetet veszi sorra, írja le. Ugyanakkor a leírás nem szenvtelen és informatív, stilisztikailag *szépirodalmi* mintákat követ, ennek szövegbeli funkciója a *hangulat*, az atmoszféra *érzékeltetése*. Eszközei a nem köznapi, időnként irodalmias szóválasztás (szökell, ezüstcipellő), hiányos mondat.

Adható pontszámok:

Hiánytalan válasz: 4 pont
Részben jó válasz (pl. nem nevezi meg az említett bekezdések és a szöveg stiláris különbségét): 2 pont

4 pont	

4. Jellemezze a szerző viszonyulását a témához. Véleményét indokolja!

A szerzői modalitás kettős, egyrészt *ismeretterjesztő*, amennyiben bemutat egy nem közismert mozgalmat, tevékenységet, másrészt *kedvcsináló*, *figyelemfelkeltő*, ennyiben túl is lép az ismeretadás közömbös modális hangulatán és a témát *pozitív szempontból*, *elfogadó* hangnemben közelíti meg.

Adható pontszámok:
Tartalmilag kifejtett, a véleményt indokló válasz: 4 pont
Részben jó válasz (*pl. csak az elfogadó hangnemre utal*): 2 pont

4 pont	

5. Egy életmód-magazin kérésére készítsen összegzést a következő címmel:

Milyen hatással lehet a körtánc a benne résztvevőkre?

Az ismeretterjesztő, egyben figyelemfelhívó hangnem, a hatás informatív összegzése.
Mind a tárgyszerű, mind a személyes hangnem elfogadható. A fő értékelési szempont a címnek való tartalmi megfelelés (3 pont), az összegzés felépítése (3 pont).

6 pont	

6. Írjon rövid szócikket egy lexikonba *szakrális körtánc* címmel! Az eredeti szövegből csak a kulcsszavakat vegye át!

Szakrális körtánc
A szócikk a szövegből az adatokat, és a nem privát, nem érzelmi jegyeket szelektálja. A főbb információk mind megtalálhatóak „A szakrális körtánc mozgalomként…” kezdetű bekezdésben, ám a feladat csak akkor fogadható el, ha nem kötődik az eredeti szöveg mondataihoz, azaz ha újraformálja az olvasottakat.

Adható pontszámok:
A kulcsinformációk összegyűjtése és a műfaji normák, a tömörség és szenvtelen hangnem: 10 pont
Részben jó válasz (pl. *fontos információk kimaradnak vagy a hangnem nem pontos*): 5 pont

10 pont	

7. Írjon reklámszöveget egy szórólapra, melyben diáktársait arra bíztatja, jöjjenek el egy körtánc-foglalkozásra!

Gyakorlatilag az előző feladat inverze, itt az érvelésnek a hangulati és érzelmi elemekre kell koncentrálnia. A formai elemek (meghívó jelleg) is hangsúlyosak.

Adható pontszámok:
A szórólap nyelvi világának megfelelő, informatív válasz: 6 pont
Hiányos válasz *(pl. kulcsinformációk hiánya vagy nem megfelelő hangnem):* 3 pont

6 pont	

A szövegalkotási feladatok értékelése

Az értékelési útmutató címszavakban közli az elvárható jó megoldás tartalmi összetevőit. Az ettől eltérő jó megoldás elfogadható. A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja sem az, ha az értékelők személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől, sem az, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

HELYESÍRÁS, ÍRÁSKÉP

A helyesírás értékelése az írásbeli érettségi dolgozatok jelenleg érvényes javítási útmutatója szerint történik. Az értékelő tanár a feladat megoldásában talált helyesírási hibákat aláhúzza, majd az útmutatóban feltüntetett módon kialakítja a vizsgázó helyesírási hibáinak összpontszámát.

- A helyesírási hibák miatt összesen 15 pont vonható le az összteljesítményből.
- Az íráskép rendezetlensége, illetve a nehezen olvasható kézírás miatt összesen 3 pont vonható le az összteljesítményből.

A SZÖVEGALKOTÁSI FELADAT/OK ÉRTÉKELÉSÉNEK ÁLTALÁNOS KRITÉRIUMAI		
TARTALMI KIFEJTÉS	**A SZÖVEG MEGSZERKESZTETTSÉGE**	**NYELVI MINŐSÉG**
– a feladat értelmezése, kifejtése; szövegbázisú feladatokban a gondolatébresztő szövegre vonatkoztatás; – nyelvi és irodalmi műveltség, tájékozottság, indokolt hivatkozás, idézés; tárgyszerűség; az állítások bizonyítása; – problémaérzékenység; a témához való személyes viszonyulás kifejezése *(pl. reflexió, állásfoglalás).* – világismeret, gondolkodási kulturáltság.	– a feladatban megjelölt műfaj elemeinek való megfelelés; a témának, a címzettnek, a műfajnak, a tartalmi mondandónak megfelelő szerkezet kialakítása; – koherens szövegszerkezet *(pl. térbeli és időbeli viszonyok; logikai és jelentésszintű kapcsolatok létrehozása; kulcsszók, előre- és visszautalások, nyelvtani, jelentésbeli és pragmatikai kapcsolatok megteremtése);* – arányosság és tagolás *(pl. a felvezetés, tárgyalás, lezárás aránya; a témaváltás jelölése, bekezdések szerkesztése);* – az adott terjedelem megtartása.	–a köznyelvi norma biztos ismerete; – adekvát és változatos szóhasználat, a feladatnak és a kommunikációs helyzetnek megfelelő szókincs, hangnem, stílus; – világos és lényegre törő, szabatos előadásmód; – gördülékeny, érthető mondat- és szövegalkotás; –olvasható kézírás, rendezett íráskép.
Max: 20 pont	**Max: 20 pont**	**Max.: 20 pont**
Adható pontszámok:	**Adható pontszámok:**	**Adható pontszámok:**
0-5-10-15	**0-5-10-15**	**0-5-10-15**

/Érvelés/

Miként jelenik meg a bűn és büntetés (bűnhődés) motívuma irodalmi alkotásokban? Mindig arányban álle a büntetés mértéke az elkövetett bűnével? Fejtse ki a véleményét! Érvelésében hivatkozzon irodalmi példákra; a magyar és a világirodalom epikai, lírai és drámai műveiből egyaránt meríthet. Írása ne haladja meg a 4-5 oldalnyi terjedelmet.

Megközelítési lehetőségek, tartalmi elemek:

– a görög drámák (pl. Szophoklész: *Antigoné, Oidipusz király*) tragikumát a bűn, a törvény megsértése és a büntetés nagysága közti hatalmas aránytalanság adja (ez a tragikumfelfogás tükröződik Katona József Bán bánjának ötödik szakaszában);
– Dante elrendezett, hierarchikus erkölcsiségű világképében (*Isteni színjáték*) a túlvilági büntetés, mely analogikus vagy ellentétes az elkövetett földi bűnnel, megkérdőjelezhetetlenül igazságos, még akkor is, ha az elbeszélő rokon- vagy ellenszenvvel viseltetik a bűn elkövetőivel;
– a bűn jóvátételére törekedhet az ember, a megbocsátás vagy feloldozás az isteni kegyelem körébe tartozik (Arany János: *Toldi*);
– az Arany-balladákban a bűn magában hordozza a büntetést, mert a személyiség megbomlásával jár együtt, ezt jelzik a bűnösök hallucinációi és víziói; az idézett gondolat azt az Arany János-i felfogást tükrözi, miszerint az erkölcsi világrend legkisebb megsértése vagy felelőtlen értelmezése is lavinaszerűen maga alá sodorja az embert;
– Dosztojevszkij és Tolsztoj művei azt sugallják, hogy a bűn erkölcsileg megköveteli a büntetést, a földi igazságszolgáltatásnak csak az a feladata, hogy biztosítsa bűnhődés belső végigélésének lehetőségét;
– a bűn problémája a modern korban: az erkölcsi értékek megingása, bizonytalanság; a hagyományos értékrendek (vallási és polgári értékek) háttérbe szorulnak; a morál szubjektivizálása („Törvényszék? Én is az vagyok!” – Szabó Lőrinc);
– a társadalom széles rétegei számára a bűn jogi fogalom, a büntetés egyenlő a bíróságok ítéleteivel

Adható pontszámok:

Tartalmi kifejtés: 0-5-10-15-20 pont

- a pontszámot csökkentő elemek például: a feladatban adott szempont követésének mellőzése, a művekre való hivatkozás hiánya, bizonyítatlan állítások

Szerkezet, felépítés: 0-5-10-15-20 pont

- a pontszámot csökkentő elemek például: aránytalan, inkoherens szerkezet, a tagolás hiánya

Nyelvi minőség: 0-5-10-15-20 pont

- a pontszámot csökkentő elemek: szóhasználati hiba, közhelyes stílus, zavaros mondatszerkesztés, nyelvhelyességi hibák

/Egy mű elemzése/

Petőfi e költeményét a Honderü támadására – „*Az író múzsája, mint legtöbbnyire, nagyon alant repked*” (1845. július 29.) – írta válaszként. Értelmezze a költeményt jellegzetes romantikus ars poeticaként! Írása ne haladja meg a 4-5 oldal terjedelmet.

Petőfi Sándor: *Képzetem*

Még mit nem mondanak!
Hogy az én képzetem
Alant jár, magasra
Föl nem röpíthetem.
Lent jár a föld szinén,
Ha úgy tartja kedve,
Sőt a föld alá is
Van gyakran sülyedve;
Mint buvár, sülyed a
Mélységek mélyére,
A legmélyebb tenger:
A szív fenekére.
De ha mondom neki:
„Szállj a magasra fel!”
Felszáll s a légben, mint
Pacsirta, énekel.
S ha ekkor biztatom:
„Még följebb, képzetem!”
Vele a sasokat
Rendre megkergetem.
A sas mind elfárad,
De nem fárad ő el,
Egy utat kezd a leg-
Magasabb felhővel.
És a felhőknek sem
Társa ő sokáig,
Egyenest fölfelé
Tör az ég boltjáig,
És ha ekkor éppen
Napfogyatkozás van:
Az elsötétedett
Nap mellett elsuhan,
Elsuhan mellette,
Egyet pillant rája,
S megkerül a napnak
Elveszett pompája.
És az én képzetem
Még ekkor sem pihen,
Hanem a legfelső
Csillagzaton terem,
S ott, hol már megszűnik
Az isten világa,
Új világot alkot
Mindenhatósága –

(1845)

Tartalmi elemek:
– válasz a támadásra: a költő teremtő képzeletének mindenhatósága, szabad szárnyalása
– a képzeletbeli utazás terei (legtávolabbi végletek, lent-fönt); elemek (föld, víz, levegő, tűz) és a világmindenség teljessége;
– belső tartalmak kapcsolódása (érzések, hangulatok); a száguldás-képzet és a forma kapcsolata (tudatmozgás; astrofikus szerkezet, egyetlen ív, 6-os rövid sorok);
– jellegzetesen petőfis: felütés (vershelyzet, hangütés), képi motívumok (pacsirta, sas, felhő, csillag), a természetes (köznapi kifejezések) és a kozmikus kapcsolódása;
– a mű helye Petőfi ars poeticái, programversei között (a tanult anyag alapján pl.: *A természet vadvirága*, 1844; *Dalaim*, 1846; *A XIX. század költői*, 1847);
– Petőfi alkotói-művészi programja; a szabadság-fogalom változatai, változásai költészetében

Adható pontszámok:

Tartalmi kifejtés: 0-5-10-15-20 pont
- a pontszámot csökkentő elemek például: a feladatban adott szempont *(pl. romantikus ars poetica-ként való bemutatás)* mellőzése, bizonyítatlan állítások

Szerkezet, felépítés: 0-5-10-15-20 pont
- a pontszámot csökkentő elemek például: aránytalan, inkoherens szerkezet, a tagolás hiánya

Nyelvi minőség: 0-5-10-15-20 pont
- a pontszámot csökkentő elemek: szóhasználati hiba, közhelyes stílus, zavaros mondatszerkesztés, nyelvhelyességi hibák

/Összehasonlító elemzés/

Készítse el az alábbi alkotások összehasonlító elemzését a szerkesztésmód és a megjelenítési eszközök figyelembe vételével! Térjen ki a vershelyzet bemutatására, a konkrét látványelem érzelmi és gondolati hatásokat kiváltó szerepére.

Arany János*: Vásárban*

Gyékényes, abroncsos alföldi szekér,
Honnan cipel a sors – s e három egér?
Hoztál-e pirosló új búza-magot?
Mezők üde lelkét: friss széna-szagot?

Odakünn már, úgy-e, megért a kalász?
Rét gyapja lenyírva; foly a takarás;
Boglyák tetejéről egy-egy suta gém
Néz szét aratóknak vidám seregén?

Rég nem látta bizony vidámnak e nyájt,
Minden nyara – új seb – a régire fájt:
De talán most e nagy mezei jószág
Áldást hoz az egyszer: szép Magyarország.

Legyen is, legyen is megáldva e föld
– Isten maga telke – mint rég ezelőtt,
Mikor én is „markot hajtani" kezdtem,
S nem sikerült, bárhogy s mint igyekeztem.

Így – vézna, ügyetlen testi dologra –
Adtam fejem a bölcs tudományokra,
Barázda helyébe' szántván sorokat,
Nem kérkedem ezzel, mert azt se sokat.

De, hogy a mezőt, az anyatermészet
Kebelét elhagytam, sajog egy érzet,
Holtig sajog itt benn, – s tüzesebben vér
Láttodra, te búzás alföldi szekér.

(1877)

Szabó Lőrinc: *Szénásszekér*

Szénásszekér ment át az éjszaka
a városon, az utcákon, fehér
holdfényben – óh, hogy felfigyeltek a
fülledt házsorok! Hogy nyujtóztak és
sóhajtoztak a roncs körúti fák!
Szénásszekér ment át a városon.
Jött és továbbment: úszott, lebegett
az édes szagban, amely vele jött,
úszott a fényben, úszott és mesélt –
nekem mesélt! Nekem hozta el a
falusi holdat, tömzsi tücsköket,
lompos komondort, rétet, aratók
bőtorkú dalait, mezei nők
barna bőrét, ekét és vödröket,
cigány nyirettyűt, dünnyögő dudát,
hozta magával emlékeimet,
utánam hozta kormosderekú
bikák szemében az erős napot,
a trágyát és az egek árvizét,
a záporban felfrissült dombokat,
kegyetlen munkát, erőt, szigorú
kitartást, – mindent utánam hozott!
Visszahozott mindent, s míg áthaladt
a villanyfényes, síri városon,
az éjszaka körútján: szívdobogva
hallgattam, hogy nőnek köröttem a
fák, füvek, erdők, s távol ormokon
roppant testét végigterítve hogy
lélegzik ős álmában a hegyek
tölgyhomlokú, bozontos istene.

(1923)

Tartalmi elemek:

– hasonlóság: (előzmény: fővárosba került költők); vershelyzet; konkrét látványelem (alföldi szekér / szénásszekér) előhívó szerepe; érzelmi hatáskiváltás, feledhetetlenség, megőrzés (holtig sajog, tüzesebben ver / szívdobogva hallgattam);
– különbség: hangnem, előadásmód (ritmus)
– Arany: 1877; vásár; kérdéssor (otthonosság, személyesség), az alföldre vonatkoztatások (Isten maga telke); emlékidézés, gyermekkori motívumok; vallomás; önértékelés (jellegzetes Őszikék-gesztusok); remény (áldás); sajátos ritmikai hatás (6 / 5 tagolás); páros rím
– Szabó Lőrinc:1923, éjszakai város; látványból látomássá; alapmotívum ismétlődik; feltoluló emlékek: halmozás (tárgyi világ, környezet, emberek), astrofikusság ; ellentét a városi képekkel, minősítésekkel (fülledt, síri); modalitások (erősítés), himnikus (mitikus) zárlatig emelkedik; gyors tempó, lendület (enjambement-ok; mondatszerkesztés)

Adható pontszámok:

Tartalmi kifejtés: 0-5-10-15-20 pont

- a pontszámot csökkentő elemek például: a feladatban adott szempont (szerkesztésmód, megjelenítési eszközök) kifejtésének mellőzése, a közös szempontokra *(pl. vershelyzet, a látványelem érzelmi és gondolati hatása)* történő indokolt hivatkozás hiánya, bizonyítatlan állítások

Szerkezet, felépítés: 0-5-10-15-20 pont

- a pontszámot csökkentő elemek például: a kifejtés aránytalansága *(pl. csak az egyik műre hivatkozás)*, inkoherens szerkezet, a tagolás hiánya

Nyelvi minőség: 0-5-10-15-20 pont

- a pontszámot csökkentő elemek: szóhasználati hiba, közhelyes stílus, zavaros mondatszerkesztés, nyelvhelyességi hibák